

Per Johansson
Kandidatuppsats
IND041

Acehs vara eller inte vara–

självständigt eller en del av Republiken Indonesien?

Handledare
Mason Hoadley

Innehållsförteckning

<i>1 Förord</i>	<i>2</i>
<i>1.1 Syfte</i>	<i>3</i>
<i>1.2 Metod</i>	<i>3</i>
<i>2 Historisk bakgrund</i>	<i>4</i>
<i>2.1 Sultanatet</i>	<i>4</i>
<i>2.2 Holländska ostindiska kompaniet</i>	<i>5</i>
<i>2.3 Konflikt -konfrontation</i>	<i>6</i>
<i>3 Ekonomisk bakgrund</i>	<i>10</i>
<i>3.1 Olja och gas</i>	<i>10</i>
<i>3.2 Jordbruk</i>	<i>12</i>
<i>3.3 Tillverkning- handel</i>	<i>13</i>
<i>3.4 Infrastruktur</i>	<i>12</i>
<i>4 Politisk bakgrund –efter självständigheten</i>	<i>14</i>
<i>5 Sammanfattning</i>	<i>19</i>
<i>6 Appendix</i>	<i>21</i>
<i>7 Litteraturlista</i>	<i>22</i>

1 Förord

Sedan Berlin murens fall 1989 och kommunistregimerna i öst- Europa, så har det bildats många nya nationer. Fast många av dem får man kalla ny – gamla eftersom dessa hade en gång i historien allaredan varit självständiga.

Gemensamt för alla dessa ny- gamla och nya nationer var en ökad känsla för nationalism, en **vi** och **dem** känsla, och att **vi** under flera decennier, och ibland seklen, levt tillsammans med **dem** spelade ingen roll längre. Alla ville **vi** ha **vår** frihet och självständighet från **dem**.

Har inte dessa nationers invånare varit lite naiva genom att tro att livet skulle bli så mycket bättre och behagligare när vår nya självständiga nation, d.v.s. ett område som har knutits samman av en gemensam identitet och bara bestod av **oss**? Har dessa nationer och dess invånare fått det så mycket bättre? Kanske var inte det den ursprungliga orsaken till att bli självständigt?

Om man skall börja räkna upp de länder som har följt självständighets trenden började på allvar i Europa det senaste decenniet så är det inte många som har lyckats befria nationens invånare från **dem**, fast nu är **dem** inte alltid en tjeck, bosnier, kroat, serb, alban, ryss, indonesier, tutsi, hutu, vita zimbabwier, etiopier, somalier, israeler, listan kan göras lång, utan **dem** i dessa nya och självständiga stater är ofta okunniga, korrupta, diktatoriska regeringar, krigsherrar, maffia, IMF, världsbanken och en växande skuldbörda till ”välvilliga” rika länder. De flesta av dessa länder har inte lyckats något vidare, och många av dem är fattiga, med dålig ekonomi och en föga imponerande produktion av varor och service och en obetydlig export.

Många av dessa länders största exportvara har istället blivit flickor och kvinnor för prostitution i väst, genomfarts leder för den illegala vapenhandeln och droger.

Självständighet är inte alltid svaret på folks lidande, men det verkar som det har blivit en självuppfyllande profetia att bli fri från **dem** som inte är som **oss** och därmed löser sig allt och **vi** blir alla lyckliga.

Dessa självständighetsrörelser verkar kunna få fotfäste var som helst i världen, det finns rörelser till och med i norra Italien, Belgien med sina två etniska grupper, Korsika, Baskien och i Sverige med sitt Skåneparti.

I Indonesien, där det finns ett otaliga, väldigt olika etniska grupper och språk, är det kanske mer befogat att ett område – provins vill ha sin självständighet.

1.1 Syfte

I denna uppsats kommer provinsen Acehs strävan efter självständighet att behandlas. Efter Suhartos avgång så har stämningen i Aceh blivit om möjligt än mer instabil och ansträngd, och allt sedan Öst Timor fick sin länge efterlängtrade självständighet, så har kravet från den acehnesiska befolkningen att få bryta sig loss från Republiken Indonesien tilltagit i styrka och kraft.

Syftet med denna uppsats är att visa att det finns starka skäl för acehnesernas krav, att de har rätt att kräva att åter bli självständiga, för inte alltför längesedan så var Aceh en stor, inflytelserik stat som var erkänt av omvärlden.

Om detta är tillräckligt starka argument för att åter bevilja självständighet till Aceh är upp till var och en att avgöra.

Min uppgift har varit i huvudsak att presentera de olika legitima skälen för deras krav och vad dessa krav baseras på.

1.2 Metod

I presentationen kommer det tagas upp historisk data, eftersom de flesta självständighets strävande områden hänvisar till historisk "fakta", och därför kommer den historiska bakgrunden utgöra huvuddelen av uppsatsen. Även om den politiska bakgrunden är också historisk, så har jag valt att göra en särskiljning av dessa två.

Den politiska bakgrunden rör sig från självständigheten och framåt då omvärlden har blivit mer medvetna om situationen i Aceh, och det gäller inte minst de senaste åren. Därmed har Aceh blivit mer av ett politiskt dilemma, med inblandning av bland annat FN, som har medlat i den här konflikten och andra internationella organisationer, typ Amnesty, som inte existerade tidigare.

Uppsatsen börjar med etablerandet av staten Aceh, hur Aceh blev en mäktig, viktig och självständig stat med en sultan som dess högste ledare, s.k. sultanat, erkänt av omvärlden för att senare komma i konflikt med den holländska kolonial makten som ledde till krig och Acehs slutliga upphörande som en självständig stat, enligt Indonesien och resten av omvärlden.

Dessutom kommer det att visas ekonomiska siffror på den orättvisa, ekonomiska fördelning av resurserna och rikedomarna som finns i Aceh, hur lite som kommer tillbaka och istället hur centralregeringen i Jakarta utnyttjar dessa rikedomar för sin egen vinning.

Detta stärker ytterligare det acehnesiska folket i sin strävan efter självständighet - fria från regeringen i Jakarta.

Men man skall inte glömma, att trots att det existerar en orättvis ekonomisk fördelning av resurserna, så lider inte acehneserna rent finansiellt.

2 Historisk bakgrund

2.1 Sultanatet

Tillsammans med Irian Jaya, är Aceh vad som anses vara en av Indonesiens två mest ”problematiske områden”. Det ligger på den norra delen av Sumatra, och har en yta på 58 000 km² av Indonesiens 1 900 000 km². Där bor ungefär 3 400 000 människor varav de flesta är acehneser. Transmigranter, det vill säga indonesier från andra provinser i Indonesien, utgjorde år 1980 cirka 2,3 % av befolkningen. Där finns också en liten befolkning av kineser.

Aceh är också den del av Indonesien där den islamska karaktären av befolkningen är mest påtaglig, 97,5 % av invånarna bekänner sig till islam och där resten utgörs av kristna 1,8 %, hinduer/buddister 0,5 % och animister gör upp återstoden. (Cribb 2000:47, 49, 50, 57)

Acehneserna påstår inte att de tillhör en distinkt etnisk grupp eller för den delen en speciell politisk ideologi. Men forskar man i Acehs historia så förklaras de olika faktorer som har lett Aceh till ett krig för sin självständighet och tusentals av dess invånare måste ha flytt eller dödats.

Enligt vissa historiker så kom islam till Indonesien genom Aceh någon gång på 700 talet. Det första islamiska kungadömet, Perlak, en blomstrande handelshamn i vad som nu är Aceh, etablerades år 804. Marco Polo anlände till Sumatra 1292 och rapporterade att det fanns så många som sex handelshamnar. I nästan 500 år kontrollerade Aceh stora delar av Sumatra samt den malajsiska halvöns norra kust. (D.G.E Hall 1981:221 & M.C Ricklefs 1981:3)

Aceh, som är en av de äldsta självständiga staterna i Sydöasiatisk historia, blev efter grundandet i början på 1500- talet en av de mäktigaste, inflytelserikaste, förmögnaste och kultiverade staterna i det Malay-Indonesiska området. (Ricklefs 1981:5 & 29; Dawood 1991:107)

Den förste Sultan av det acehnesiska imperiet, hette Ali Mughayat Syah (1514-30) Det var under hans regerings period som Aceh började bli en maktfaktor i området runt Malacka Sundet. Det var också vid denna tidpunkt som portugiserna anlände till området. På grund av portugisernas intagande av Malacka, så blev en stor del av den asiatiska handels gemenskapen förvisad från Malacka eller flydde, och slog sig istället ned i Aceh.

Sultan Ali Mughayat Syah ville utvidga sitt rike och 1520 började han sitt krigståg söderut och han intog områden, först på nordvästra Sumatra, fortsatte söderut på östkusten och på så sätt fick kontroll över peppar och guldproducerande områden.

Ali Mughayat Syah intog sedan Pedir och Pasai 1524 som var portugisiska garnisoner och därmed utmanade han portugisernas makt på havet samt den islamiska staten Johors anspråk på områden på Sumatra.(Ricklefs 1981:29)

Efter Ali Mughayat Syahs död tog hans son, Salahuddin (1530-37) vid, men han var en vek Sultan, och det sägs att han blev avsatt av sin bror Sultan Alauddin Riayat Syah al-Kahar. Denne sultan var en av Acehs största krigare. Han attackerade Batak folkets ledare för att de inte ville ta emot islam, attackerade

Johor, och lyckades på andra försöket, 1564, intaga Johor, avskedade deras Sultan som togs till Aceh där han mördades, och Malacka som Sultan Alauddin Riayat Syah al-Kahar aldrig lyckades erövra.

Under senare delen av 1500- talet var Aceh fortfarande en militärmakt vid och runt Malacka Sundet, trots att Aceh var belastat av interna meningsskiljaktigheter. Mellan 1571 och 1607 styrdes Aceh av inte mindre än åtta olika Sultaner.(Ricklefs 1981:30)

Från och med 1607 till 1636 regerade Sultan Iskandar Muda. Under hans regerings period så uppnådde Sultanatet Aceh sin största territoriella expansion och ett internationellt center för handel och islamisk lära. I början på sin regeringstid utförde han en serie av sjömilitära handlingar och fick därmed kontroll över den nordvästra delen av den Indonesiska övärlden, denna kontroll sträckte sig ända till Kedah, Perak och Pahang på den malaysiska halvön.

Sålunda var expansionen av Acehs makt runt Malacka Sundet spektakulär, för Iskandar Mudas kontroll på båda sidor om sundet utökades till sådan grad att det såg ut som han skulle få överhöghet över alla inhemska stater på den malaysiska halvön och de nordvästra delarna av övärlden. Men samtidigt som han intog främmande land så deporterade han 1 000- tals av människor och detta födde ett hat mot den acehnesiska överhögheten samt en rörelse att göra sig av med den.

Så 1629 enades styrkorna från Portugal, Johor, Malacka och Patani i en allians och krossade den acehnesiska flottan i ett sjöslag utanför Malacka.

Efter detta förkrossande nederlag tillsammans med Sultan Iskandar Mudas bortgång 1641, så började Acehs inflytande och styrka sjunka lika fort som den hade ökat.(Hall 1981:369)

2.2 Holländska ostindiska kompaniet (VOC)

Kompaniet etablerades 1602 för att företräda de holländska intressena i Indonesien- politiska och framförallt de ekonomiska. Det var efter det engelska ostindiska kompaniets bildande, som holländarna blev övertygade om, *att det var bara genom en enad, nationell ansträngning som de skulle kunna befästa och bibehålla vad de allaredan hade erhållit i sin första forcering i fjärran östern.* (Hall 1981:317)

Samma år som Sultan Iskandar Muda gick bort, intog det holländska ostindiska kompaniet (VOC) Malacka. Efter intagandet av Malacka utökade kompaniet ytterligare sin dominans över området genom att lägga sig under och införa handelsrestriktioner i de främsta islamiska handelsmakterna - Makassar, (Sulawesi), Bantam, (östra Java) och Aceh.(Steinberg 1987:56)

Det holländska inflytande över delar av den malaysiska halvön och den indonesiska arkipelagen hade därmed stärkts.

Holländarna lockades till den indonesiska övärlden bland annat av den attraktiva och vinstrika kryddhandeln. Det var samma kryddhandel som också var den ekonomiska grunden till Acehs mäktiga position. Därmed var det oundvikligt att en framtida konflikt- konfrontation med holländarna skulle inträffa, eftersom dessa bägge parter önskade monopol på denna lukrativa handelsvara. Men det var inte bara kryddhandeln som var orsak till konfrontation, utan

också holländarnas huvudsakliga angelägenhet vid Malacka sundet - kontrollen över tenn handeln - där den viktigaste producenten var Perak i Malaysia, som då var ett protektorat till Aceh.

Eftersom det acehnesiska inflytandet över handeln i området gradvis hade börjat minska, resulterade det i att de inte bara förlorade tennhandeln utan dessutom kontrollen över peppar hamnarna på västra Sumatra till det holländska Ostindiska kompaniet. (Steinberg 1987:81)

Det holländska Ostindiska kompaniets dominans, från dess höjdpunkt under senare delen av 1600-talet, runt Java sjön och Malacka sundet sjönk stadigt nästa århundrade. En av orsakerna var den ökade brittiska närvaron.

Även britterna hade några år tidigare etablerat ett ostindiskt kompani, som inte bara handlade med länderna i sydost Asien utan knöt ihop sin handel där med den på den indiska subkontinenten. Därifrån gick handeln vidare till/från Europa, samt med Kina, och därigenom var britterna den dominerande handelsnationen i och runt Bengaliska viken. Men till skillnad från holländarna så hade britterna inga territoriella anspråk i sydost Asien i mitten på 1700-talet, förutom en liten avlägsen handels post - Benkulen - på Sumatras västkust. (Steinberg 1987:58)

2.3 Konflikt -konfrontation

Under 1700-talet skedde det stora förändringar i Europa, krig mellan Frankrike och Holland, en maktkamp mellan holländare och britter om herraväldet i och runt Malacka Sundet. Detta var utom Acehs kontroll och inflytande, men det kom ändå att påverka Aceh, då det så småningom ledde fram till ett av de viktigaste händelserna i Acehs historia, nämligen vad som kallas ” *London Fördraget*” eller ” *Anglo-Holländska fördraget*” , som undertecknades 1824.

Upprinnelsen till fördraget låg i den holländska makten kollapsade 1794 i krig gentemot det revolutionära och expanderande Frankrike. London gav Holland sitt stöd som in sin tur ledde till ett tillfälligt upphörande av fientligheterna mellan Storbritannien och Nederländerna. Den holländske kungen flydde till London och därifrån instruerade de egna trupperna att inte motsätta sig de brittiska truppernas ankomst på holländsk mark, för att hjälpa holländarna att omintetgöra den angripande franska armén. Så började en olustig allians mellan dessa två maritima nationer som bägge hade stora intressen i sydost Asien. (Steinberg 1987:140)

Storbritanniens stöd till Nederländernas gentemot Frankrike i Europa var ett sätt för dem att systematiskt minska potentiella oroligheter i Malacka Sundet.

Britterna ville **både** uppnå en förståelse med Nederländerna i arkipelagen, överensstämmande med en utrikespolitik av att stödja Holland i Europa som en motpart till Frankrike, **och** det egna intresset av obesvärad varaktighet i sin lukrativa (opium) handel mellan Indien och Kina, att bevara freden runt Malacka sundet och Singapore. (Steinberg 1987:141)

Eftersom britterna var nu den mäktigaste marina och kommersiella nation i det malay –indonesiska området, så för att förhindra att en konflikt utbröt mellan britter och holländare så slöts det ett fördrag 1824, *det Anglo-Holländska Fördraget*. I fördraget definierades de bägge ländernas intressesfärer. Den brit-

tiska bestod av den Malaysiska halvön och Indien medan den holländska bestod av Indonesien. Så de holländska besittningarna på Malacka halvön samt i Indien togs därmed över av britterna, i gengäld fick Holland den enda brittiska enklaven i Indonesien, Benkulu samt att brittisk suveränitet över Singapore skulle erkännas.

Holland ville dessutom ha ett erkännande att deras intressen var väsentliga på Sumatra och som belöning för britternas vilja att avstå från politisk inblandning där, gav holländarna ett liknande löfte att hålla sig borta från den malaysiska halvön.(Steinberg 1987:142)

Det fanns i huvudsak två viktiga aspekter i det här fördraget som påverkade framtida händelser. Den första var att den brittiska handeln med Sumatra inte skulle bli begränsad utan hänsyn till om det var en holländsk politisk dominans där. För det andra, var att Acehs självständighet skulle garanteras, men det var tänkt att holländarna skulle utöva en dåligt definierad, återhållsam inflytande i Aceh.(Ricklefs 1981:135)

Detta skulle femtio år senare leda till den slutliga delningen av de två delarna av den malaysiska världen.

Tiden efter undertecknandet av fördraget var Holland, som var ekonomiskt försvagat i Europa på grund av kriget mot Napoleon, istället sysselsatt i Asien med utvecklingen av Java.

Efter ha lyckats med vad som kallas *the Cultivation System*, påtvingad skatt, på Java så skulle man nu introducera detta kontroll - och skattesystem till de *Yttre Öarna*, d.v.s. alla andra öar än Java.

Holländarna ökade bland annat sin närvaro på Sumatra så pass mycket att vid 1865 började den hota Acehs självständighet. Samtidigt hade den brittiska inställningen gentemot Aceh ändrats att de inte längre ansåg att ett självständigt Aceh var väsentligt, eller genomförbart. Så London beslutade att det skulle vara bättre att låta Holland ha Aceh än någon annan stormakt som Frankrike eller Amerika.(Ricklefs 1981:136)

Dessutom fann sig ämbetsmännen i Singapore och Penang under press från kommersiella intressen att skydda brittiska medborgarna och brittisk handel runt Malacka Sundet, och för att delvis lätta på pressen och tillgodose handelsmännens oro, så slöt de brittiska och holländska regeringarna ytterligare ett fördrag 1871.

Detta fördrag var den slutliga dödsstöten för Aceh som en självständig stat. I fördraget skulle Holland bl.a. lova och att behandla de brittiska handelsmännen på Sumatra som jämlikar, i gengäld var Holland given friheten att utöka sin suveränitet över hela ön.

Fördraget uppfattades som en allmän proklamation att holländarna hade för avsikt att inta Aceh. Under denna imperialistiska period var man tvungen att ta detta uttalande på allvar, för denna kohandel mellan Holland och Storbritannien betydde krig.(Ricklefs 1981:136)

I början på 1873 hade den amerikanske Singapore konsuln överläggningar med en acehnesisk emissarie angående ett möjligt acehnesiskt – amerikanskt fördrag. Detta såg holländarna som en ursäkt för inblandning och den 26 mars,

efter 300 år av att koloniserat Jakarta, utfärdade Holland en formell deklARATION om krig mot den självständiga staten Aceh, som fortfarande var internationellt erkänt och hade avtalsförbindelser med resten av världen, inklusive Storbritannien, och därmed erkänna Acehs status som en självständig nation.

De bombade den acehnesiska huvudstaden, Banda Aceh (Kutaraja). Kriget i Aceh var holländarnas viktigaste försök under senare delen av 1800-talet till en direkt militär expansion utanför Java och i april anlände en styrka på 3 000 män, som blev besegrad och tvungna att draga sig tillbaka. Efter att först ha missbedömt det acehnesiska motståndet så inledde holländarna en blockad av Aceh.

Acehneserna, som var de rikaste, mest beslutsamma, bäst organiserade, bäst beväpnade och mest obändigt självständiga, som den holländska kolonialmakten stött på, gjorde sig redo för krig. (Ricklefs 1981:137)

Under de sista månaderna av formell självständighet, så vädjade Sultan Mahmud Syah till omvärlden, länder så som Storbritannien, Frankrike, Italien, Amerika, som reagerade med en universell deklARATION av neutralitet och därmed understryka Acehs status som en internationell, erkänd självständig suverän stat.

Holland hade bett att Amerika skulle stödja dem i konflikten i Aceh, men den dåvarande presidenten, general Ulysses S. Grant vägrade deras begäran och utfärdade istället en officiell och formell proklamation om opartisk neutralitet i kriget mellan kungadömet Nederländerna och kungadömet av Aceh Dar-al-Salam.

Allt detta indikerar på att Acehs status som en bona fide, självständig och suverän stat var erkänd bland omvärlden. (Thaib 2000:106)

Istället för att få omvärldens stöd fick acehneserna kämpa ensamma för sin frihet. I slutet av 1873 kom den andra holländska expeditionen. Det var den största som de någonsin samlat ihop i Indonesien-8 500 soldater, 4 300 tjänare och kulis och ytterligare reservtrupper på 1 500 man. Det var inte bara kriget som skördade offer utan även sjukdomar så som kolera och malaria.

Holländarna intog Banda Aceh i januari 1874 efter det att acehneserna hade övergivit staden. Holländarna trodde därmed att de hade vunnit och att Sultana-tet avskaffades, vilket var tillräckligt att förhindra andra utländska stater att ingripa i konflikten, men gjorde inget för att minska det acehnesiska motståndet.

Istället de kommande 30 åren så höll ”*the Aceh War*” på, och det band upp mycket av den holländska armén och därmed förhindrade en snabb expansion av deras maktbefogenheter i andra delar av övärlden. Dessutom så gjorde det dem nästan konkursmässiga. (Steinberg 1987:195)

Medan holländarna bombade och brände byar flydde invånarna till bergen och fortsatte sitt motstånd, och 1881 deklarerades det att kriget var slut vilket

var förhastat. Motståndet tog sig nu ut som ett *Jihad* (heligt krig), muslimer mot "hedningar" - icke troende och dominerades av *ulamas*, religiösa ledare.

Efter att ha tagit bort det uppenbara objektet för motståndet - Sultanatet- och den siste Sultan hade allaredan blivit landsförvisad så integrerades de lokala ledarna in till den regionala administrationen enligt den holländska kolonialpolitiken. Runt 1903 etablerades därmed en ganska stabil regering som var en allians med samarbetsvilliga *uleëbalangs*, lokala huvudmän. De religiösa ledarna gavs frihet att vara aktiva så länge de inte engagerade sig i politik.

Regionen var sakteligen införlivad in i det administrativa systemet av det holländska ostindiska kompaniet.

Kriget tog så småningom mer eller mindre slut. Efter 1896 hade holländarna ändrat till en ny taktik av ändlös attack och patrullering, och omkring 1902 var det acehniska motståndet ganska underkuvat, om inte i själen så i alla fall i praktiken.(Steinberg 1987:196)

Så det finns därmed olika åsikter om när "the Aceh War" faktiskt kom till sitt verkliga slut, och trots samarbetet med *uleëbalangs* fanns det fortfarande mycket motstånd runt om i Aceh, som fortsatte in på 1910, 1920 och 1930-talen. Detta motstånd bestod av *ulamas*, men många av deras ledare blev dödade i krigsslag 1910-12.(Ricklefs 1981:138)

Det är på grund av detta fortsatta motstånd, att påståendet "Aceh aldrig gav upp sin suveränitet till Holland" gjordes, och för många acehneser så har kriget inte ännu slutat.(Christie 1996:143)

3 Ekonomisk bakgrund

3.1 Olja och gas

Som tidigare har nämnts så var Aceh en av de äldsta självständiga staterna i Sydostasiens historia, samt Aceh var också en av de mäktigaste, rikaste och kultiverade staterna i området. (Dawood och Sjafrizal 1991:107; Ricklefs 1981:5 & 29)

Nu är *Daerah Istimewa* (Speciell Region) Aceh en säregen och viktig provins inom den indonesiska republiken. Historiker har hänvisat till både dess kommersiella och kulturella betydelse i gångna tider och till dess självständighet från regeringen i Jakarta, både före och efter Indonesiens självständighet.

Under dess storhets tid handlades det med kryddor, tenn mm.

Idag däremot handlas det med än mer värdefulla produkter – råvaror, nämligen olja och naturgas.

Sedan 1860 har man vetat om att det fanns råolja i norra Sumatra, vid Langkat området. Under hela Aceh kriget var det ett oroligt område. De första provborrningarna genomfördes 1883, och efter mycket problem med personal, finansiering, terräng, klimat och bränder så började en oljeutvinning värd namnet att ske 1888. Ett företag etablerades av holländarna - *Royal Dutch Company for Exploitation of Petroleum Sources in the Netherlands Indies*, som började utvinna olja i sådan skala 1892 att de kunde exportera till andra delar av Asien. Verksamheten utökades dessutom till Kalimantan 1901. (Ricklefs 1981:144)

Oljan som utvanns användes först som lampolja, men med utvecklingen av bensindrivna bilar så öppnades större möjligheter för en vidareutveckling av oljetillgångarna i Aceh. På 1920 talet fanns det ungefär femtio företag som höll på med utvinning på Sumatra- från Aceh ned till Palembang, samt på Java och Kalimantan. 1930 producerade *Royal Dutch Shell*¹ cirka 85 % av den totala oljeproduktionen i Indonesien. Ett av de viktigaste amerikanska bolagen – *Caltex* började vara verksamt i Indonesien på 1920 talet. (Dawood och Sjafrizal 1991:107)

Gummi var den andra nya produkten som kom fram på grund av den ökande bil industrin, och gummi träden introducerades på Java och Sumatra från 1864. Träden trivdes speciellt bra på Sumatra. Förutom dessa naturresurser utvinns dessutom, kaffe, tobak, virke, tenn, guld, platina, stål, papper, cement, bauxit, ris och socker. Aceh har också länge producerat ett risöverskott.

I dag är Aceh den största producenten i världen av naturgas, med över 1 000.000 kubikmeter per dag dessutom utvinns man 1 500.000 fat olja per dag. (Thaib 2000:107)

Därmed kan man säga att Aceh inte är en fattig provins, indonesisk standard. Men trots Acehs goda ekonomiska förhållanden så har den ekonomiska utvecklingen under 1900 talet hindrats av politiska meningsskiljaktigheter. Detta be-

---

¹ Royal Dutch och brittiska Shell Transport and Trading slogs ihop 1907

ror på att Aceh har blivit en lika okontrollerbar region för den indonesiska regeringen som för de tidigare koloniserarna.

Andra halvan på 1960 talet har ekonomin dock utvecklats och det skedde först genom ett återinförande av någorlunda politisk och ekonomisk normalitet under Suhartos första år vid makten, och senare genom utvinningen av omfattande naturgas reserver, *LNG (liquefied natural gas)* runt Lhok Seumawe och Lhok Sukon i norra Aceh.(Dawood och Sjafrizal 2000:107)

Utvinningen av har resulterat i att Aceh har en av de högsta per capita GDP i Indonesien, som 1983 uppgick till 282 % av det nationella genomsnittet.

Det finns alltså bevis att effekten från utvinningen av LNG och oljan är betydande för den lokala befolkningen men så som i andra provinser som är rika på naturtillgångar så finns där många tvister angående fördelningen och distributionen av fördelarna mellan regionen och den nationella regeringen.

Tillväxten i Aceh tog verklig fart först mellan 1978-80, med en topp 1979 då tillväxten var 69 %.(Dawood och Sjafrizal 2000:113 & diagram 4.2) Anledningen till detta var i början på uppgången av gasutvinningen, men även jordbrukssektorn, växte med 7.6 % vilket är väldigt högt för en lokal ekonomi som är i en råvaru- utvinnings ”boom”. Även verksamheter som är nära förbundet med olja och gas industrin så som konstruktion och transport **hade** alla mycket höga tillväxt siffror.(Dawood och Sjafrizal 2000:111)

Likt andra områden eller regioner som har mycket rikedomar i form av naturtillgångar så är Aceh dessutom en mycket viktig export bidragsgivare och inkomstkälla för utländsk valuta åt central regeringen i Jakarta. Resultatet av energi ”boomen” på senare delen av 1970 talet är ganska klar. 1975 så var Acehs handel med resten av Indonesien och utlandet ungefär i balans, 3 resp. 2 % av provinsens GDP, men 9 år senare så uppgick den internationella exporten till 65 %, medan handeln med resten av Indonesien fortfarande var 3 %. Sålunda, väl mer än hälften av Acehs produktion tillfaller, genom centralregeringen, till resten av Indonesien.

Att provinsens per capita GDP är hög, är ett ganska missledande mått på det inhemska ekonomiska välståndet, när det visar sig att privatkonsumtionen knappt uppgår till en femtedel av den totala GDPn i provinsen.(Dawood och Sjafrizal 2000:113 & tabell 4.4)

Givetvis har en liten del av Acehs exportöverskott blivit återinvesterat i provinsen. Som i andra provinser så ökade central regeringens utvecklings utgifter i slutet på 1970-talet med en topp i början på 80-talet, och de mesta av pengarna kom direkt från central regeringen. Åren 82/83 spenderade central regeringen 2.7 % av GDP för Acehs utveckling.(Dawood och Sjafrizal 2000:30 & tabell 1.14)

Vad har då resultatet blivit av olje- och gas tillgångarna? På nationell nivå så har fördelarna varit enorma. Sedan 1980 har Aceh bidragit med mellan \$2 och \$3 miljarder årligen till Indonesiens export. 1985 var Aceh den tredje största exportkällan efter Riau och östra Kalimantan. Däremot har fördelarna för den lokala befolkningen varit mycket mindre. Kanske är det ironiskt att en av de

mest hårdnackade, självständiga regionerna och dessutom i konflikt med central regeringen nu subventionerar samma regering och resten av landet.

Faktum är dock att nästan alla olje- och gasintäkterna från Aceh tillfaller central regeringen, antingen genom en produktion andels överenskommelse mellan *Mobil Oil Indonesia (MOI)* och det statliga oljebolaget *Pertamina* eller direkt genom *Pertamina*.(Dawood och Sjafrizal 2000:115 & diagram 4.4 & tabell 1.19)

Genom olja - och gas utvinningen i Aceh och då främst runt Lhok Seumawe Industri Zon så har ekonomin blivit orienterad till Banda Aceh och sedan vidare mot Medan, Jakarta och den internationella ekonomin. Vad som försummas är resten av Aceh, det vill säga inlandet och västkusten, där det inte har skett någon större utveckling inom infrastruktur, finans och handels möjligheter.

Däremot har det skett förändringar i och runt Lhok Seumawe, i form av social- ekonomiska problem som orsakats av en ökad tillströmning av arbetssökare från andra delar av Indonesien, så att hälsovård, bostäder, vatten, hygien, vägar och utbildning inte kunnat hålla jämna steg.

3.2 Jordbruk

Acehs jordbruk har av indonesiska mått lyckats mycket bra inom vissa grödor. Det har ett av det största ris överskotten i relation till produktionen, med 1.8 % av Indonesiens befolkning producerar de 3.9 % av dess ris. Men ris produktionen har inte vuxit fort så har den ändå lyckats hålla jämna steg med konsumtionen, som i sin tur resulterat i ett överskott.(Dawood och Sjafrizal 2000:117 & tabell 4.5) Denna höga per capita tillgänglighet av ris har tveklöst varit faktor i provinsens låga fattigdoms antal.

Andra grödor i Aceh inkluderar majs, kassava, soja bönor och jordnötter, samt produktionen av så kallade "*cash crops*"- gummi, palm olja, kokosnötter och kaffe. Dessa grödor odlas huvudsakligen enbart för export, det är bara kokosnötter som till 50 % konsumeras lokalt, medan 60- 80 % av kaffeskörden exporterar.(Dawood och Sjafrizal 2000:118 & tabell 4.6 och 4.7)

Djurskötsel är en annan bransch som har ökat sin produktion, och det genom en ökad tillfrågan från hushållens ökade inkomster, samt en ökad tillgång på betesmarker till djuren. Traditionellt så exporterades kreatursbesättningarna till norra och västra Sumatra för slakt och konsumtion, men dessa siffror sjunker sakteligen för att efterfrågan i Aceh ökar.

Fisknäringen i Aceh har en stor potential för att kunna utvecklas än mer för fiskeindustrin i Aceh är mycket under sin förmåga och det har varit en av de sektorer som utvecklats långsammats. Anledningen till detta är fortsatt traditionellt fiske sätt, otillräckligt kapital, begränsade berednings anordningar och dålig marknadsföring. Det beräknas att cirka 10 % av befolkningen är allaredan beroende i någon grad av denna industri. Till skillnad från fiske näringens långsamma utveckling, så utvecklas däremot skogsnäringen desto fortare- nästan 12 % per år mellan 1975-84. Dock så har ökningen sjunkit beroende på exportförbud av timmer. Men ifall Aceh kan införa förbättrad skogsskötsel kan denna industri attrahera träbehandlings fabriker och sågverk och därmed bli en viktig inkomst källa för Aceh inland.(Dawood och Sjafrizal 2000:120)

3.3 Tillverkning - handel

I Aceh är produktions/tillverknings industrin nästan obefintlig. Man kunde ha förväntat sig att den *LNG* "boom" som har skett skulle dra till sig investeringar inom produktionsindustrin. Så är inte fallet utan i stället utgör tillverknings industrin mindre än 2 % av GDP. (Dawood och Sjafrizal 2000:121)

Även med indonesiska mått är andelen anställda i stora och medel stora företag mycket låg, men det inkluderar inte den snabba expansionen inom konstgödningsindustrin och andra energi intensiva aktiviteter. Med sitt överflöd av energi och omfattande tillgångar av land där det finns möjligheter att förorena så har Aceh en klar och tydlig fördel inom kemisk- relaterade industrier.

Som har allaredan nämnts så producerar och exporterar Aceh en otrolig mängd olja och gas. Den icke olja- gas exporten däremot uppgår bara till cirka \$30-\$50 miljoner årligen och består mestadels av cement, plywood -timmer, gummi, räkor, palm olja och kaffe. (Dawood och Sjafrizal 2000:121)

Trots att Aceh har möjlighet att bedriva handel med omvärlden, det saknas inte varor, så kvarstår ett faktum och det är att Acehs hamnar är dåligt utrustade för att kunna bedriva en internationell handel (bortsett från *LNG*, där det inte saknas något). Nu går den mesta exporten via Belawan i norra Sumatra.

Acehs import, som inkluderar konsumtionsvaror sker i huvudsak med norra Sumatra.

3.4 Infrastruktur

Även om Aceh har utvecklats inom vissa sektorer sedan 1970- talet, så har Aceh ett mycket dåligt utvecklat vägsystem. Detta beror till stor del på decennier av uppror och försummelse från central regeringens håll.

Under kolonial tiden byggdes de flesta vägar i ett militärt syfte och var därför bara hänvisat till den platta nordöst korridoren som förbinder Medan med Aceh. Ytterligare expansion har begränsats på grund av Acehs kuperade, bistra terräng och där det ofta förekommer översvämningar. Trots detta har det skett en liten förbättring, så är vägen mellan Medan och Banda Aceh framkomlig även under regnperioden. Vad som nu prioriteras är en uppgradering av vägen på Acehs västkust, en öst-västlig huvudväg samt en väg från Kutacane i norra Sumatra till Takengon i centrala Aceh.

Av provinsen sju flygplatser, som är alla belägna vid kustområdena, är det bara Banda Acehs flygplats som kan ta emot större plan. Där finns ännu inga internationella flygningar.

Däremot finns det fyra "internationella" hamnar och sex mindre lokala hamnar, men alla hamnar förutom de i Banda Aceh och Lhok Seumawe är otillräckliga för internationell handel. De stora olja- gas bolagen har sina egna hamnar.

Trots att Aceh är en så energi rik provins så har mindre än 10 % av byarna en regelbunden tillgång av elektricitet. (Dawood och Sjafrizal 2000:122)

4 Politisk bakgrund –efter självständigheten

Efter japanernas 3,5 år långa ockupation av Indonesien, kapitulerade de i och med krigsslutet. Detta medförde att den politiska spänningen som byggts upp i Aceh under de tidigare decennierna nu förlöstes.

Vad som orsakat denna situation var att under den japanska ockupationen så hade japanerna samarbetat med den allaredan existerande administrativa klassen, det vill säga *ulebalang*, som tidigare var i koalition med holländarna. Detta ökade spänningen, för nu associerades de inte bara med de hedniska holländarna utan också med de umbäranden och övergrepp av det japanska styret. Japanerna upptäckte dock så småningom att de *ulama* ledda organisationerna hade större möjligheter att mobilisera folkligt stöd. Därför kunde *PUSA*² öka sitt inflytande på *ulebalangs* bekostnad.

I och med självständighets deklARATIONEN den 17 augusti 1945 och den efterföljande revolutionära perioden hade en förvillande effekt.

På den ena sidan fanns det de nya ledarna som ville bevara den politiska, regionala och sociala harmonin för att förhindra en återgång till holländarna. Så följaktligen utsåg de därför chefadministratören för Aceh från en *ulebalang* bakgrund, som i sin tur behöll många lokala *ulebalang* på deras poster.

Men på den andra sidan så fanns det ett stort lokalt tryck för radikala förändringar. Denna radikalism tog sig uttryck i att *PUSA* med stöd av fyra ledande *ulamas* utgav man en proklamation som deklarerade ett heligt krig mot holländarna. Detta hände efter att först ha varnat för att en återgång till holländskt styre skulle vara slutet för Indonesiens frihet och ett hot mot islam, och därför ställa sig bakom Sukarno att beskydda nationen och islam.

Ulamas hade också lagt till en liten detalj som att detta självständighetskrig var en fortsättning på det förra århundradets "Aceh War". Detta medförde ett återbetydande av de islamiska värdena och ett islamiskt ledarskap i den revolutionära processen..

I slutet av 1945 bröt ett öppet krig ut mellan lokala *ulebalang* och islamistiska grupper. Några månader senare blev chef administratören för Aceh tvingad av de islamistiska grupperna att ge upp. Tiden som följde kännetecknades av att hämnas på *ulebalang* som sågs som förrädare, land beslagtogs och återdistribuerades av en *ad hoc* lokal administration.(Christie 1996:146)

Från 1946 och framåt kunde den indonesiska republikens central regering utöva ett väldigt litet inflytande i Aceh, mest beroende på att de kämpade med att förhindra ett ökat holländskt inflytande i den övriga världen. Därmed lämnades Aceh mer eller mindre till sin egen förmåga.

Holländarna höll sig alltså på behörigt avstånd från Aceh och gjorde inga försök att återerövra Aceh. Trots det så undertecknade de ändå ett olagligt fördrag med javanesiska Indonesien den 27 december 1949, där de påstod att de hade suverän makt över Aceh –ett land som de aldrig lyckades erövra och där de

---

²Persatuan Ulama Seluruh Aceh (All Aceh Religious Scholars' Association)

dessutom inte hade någon närvaro och överförde denna så kallade suveränitet till regimen på Java.

Det hölls aldrig någon folkomröstning i Aceh i fall de ville gå med i den indonesiska republiken eller inte.

Ingen dekolonisering förekom i holländska Ostindien. Det var bara ett namn som byttes ut, till Indonesien, som är ett geografiskt uttryck, varken ett korrekt namn på något folk, land eller ö. (Thaib 2000:107)

Faktum var att under perioden augusti 1945 till 1953 då den acehnesiska revolten bröt ut, var Acehs status inom republiken en ökad meningsskiljaktighet mellan centralregeringens åsikt och åsikterna av de acehnesiska ledarna. De indonesiska ledarnas avsikt var att skapa provinser som var tillräckligt stora så de omfattade olika regioner och etniska grupper och därmed försöka förhindra att det uppstod etniskt homogena regioner. (Christie 1996:147)

Syftet var att skapa en nationell enhets känsla för den nya republiken. Aceh blev därmed hopslaget med provinsen av norra Sumatra år 1950 efter det att den ny etablerade central regeringen vägrade bekräfta Acehs provinsiella status. Detta trots ett omfattande missnöje i Aceh och att året innan hade Aceh gjorts till en autonom region inom republiken av samma styrande.

Vid denna tidpunkt i Indonesiens historia var ekonomin i spillror, det politiska systemet var sakteligen på väg att kollapsa, allt medan de styrande i Jakarta införskaffade sig egna fördelar. Till slut, för de militanta muslimerna i Aceh, var tålmodet slut för dessa icke-religiösa, dekadenta och inkapabla byråkrater som styrde landet. Så den 19 september 1953 revolterade anhängarna till *PUSA* samt de andra *ulamas* öppet mot Jakarta och krävde en islamisk stat. Dessutom hade revolten stöd bland många av de offentliga tjänstemännen och militärerna. Ledaren för Aceh, *Daud Beureuéh*,³ förklarade att nu existerade det ingen *Pancasila*- regering i Aceh längre. Central regeringen vidtog omedelbara motåtgärder och skickade in militära trupper. Det indonesiska kommunistpartiet, *PKI*, stödde åtgärderna eftersom revolten sågs som kolonial, militaristisk, feodal och fascistisk. Detta var vad acehneserna tyckte var mer betecknande för de styrande i Jakarta. (Ricklefs 1981:235)

Revolten var början på vad som kallas *the Darul Islam rebellion*⁴ i Aceh. Revolten hade sin grund i de många missnöjesförhållanden som fanns. Speciellt var där en känsla att man var av underordnad betydelse, detta trots att Aceh var revolutionens "hjälte". Man var också rädd för att Java skulle dominera administrationen alltför mycket på bekostnad av de andra regionerna - öarna. Aceh var också oroad över det i huvudsak Java baserade *PKI*s ständiga förnyelse. (Christie 1996:150)

Genom att Aceh allierade sig med *Darul Islam* och därmed bli en del av *the Negara Islam Indonesia* förband man sig till ett projekt som inkluderade Sulawesi och Kalimantan, och gick ut på att ersätta Republiken Indonesien med en islamisk stat. För dessa *Darul Islam* rebeller i Aceh var det otänkbart att "*Belief in one God*" bara skulle vara en synpunkt av statens ideologi:

---

³ född 1899, grundade *PUSA* 1939 för att försvara islam och uppmuntra moderniseringen av islamiska skolor

⁴ en omfattande islamisk revolt i Indonesien, började 1948 på väst Java, spreds sedan vidare till Sulawesi, Kalimantan och Sumatra

Belief in the One God is for us the very source of social life, and every single one of its directives must apply here on Indonesian soil. It is not possible for only some of these directives to apply while others do not, be this in criminal or civil affairs, in the question of religious worship, or in matters of everyday life. If the Law of God does not apply this means we are deviating from Belief in the One God.
(Christie 1996:151)

Islam kan med andra ord inte bli inskränkt till en begränsad roll inom staten och samhället, det måste omfatta alla aspekter av offentligt och privat liv.

Det som rebellerna blev speciellt upprörda över var president Sukarnos synpunkt då han 1953 gjorde ett uttalande, att ”*alltför mycket betoning på islam i statsideologin skulle bara skilja människorna åt, medan nationalismen ensamt kunde förse ett fokus av enighet*”. (Christie 1996:151)

Vad än målet var för revolten så berodde den ändå slutligen på den militära utgången. Även om rebellerna i början lyckades få kontroll över stora delar av norra Aceh, så höll trupper, som var lojala till Republiken Indonesien Banda Aceh och sydost kusten. I slutet av 1953 hade ett mönster utformats där rebellerna kontrollerade landsbygden medan de republik lojala trupperna kontrollerade de viktigaste städerna och kommunikationslederna. (Christie 1996:153)

I och med att detta mönster hade etablerats, där de bägge stridande parterna hade sina befästningar uppstod ett dödläge i kriget i mitten på 50-talet.

Det fanns också stora områden, främst i västra, södra och syöstra Aceh som inte deltog i revolten, och hade egentligen aldrig varit något starkt fäste för de ”extrema” muslimska grupperna.

Förhandlingsprocessen kom så småningom igång för att upplösa det dödläge som hade uppstått. Denna långsamma och väldigt komplexa process som utvecklades mellan central regeringen och de acehnesiska rebellerna företogs mellan 1955 och 1962.

Regeringens huvudsakliga syfte med förhandlingarna var att bara göra minimala eftergifter och på så sätt försvaga rebellerna förevändningar att revoltera och därmed få ett slut på kriget. Detta utan att omfatta enigheten och Republiken Indonesiens ideologiska integritet. (Christie 1996:155)

Efter det att regeringen uppnådde en överenskommelse med de mest religiösa grupperingarna inom *Darul Islam* revolten återfick Aceh sin provinsiella status 1956. Eldupphör infördes året efter, även om den var svår att implementera. I maj- 59 gick central regeringen med på att ge Aceh en status som ett *Daerah Istimewa*- Speciell Region. (Ricklefs 1981:253)

I och med detta ”upphörde” kriget även om det fanns några få rebeller kvar i bergen i ytterligare några år.

Denna nyvunna status grundade sig helt och hållet på islams speciella position och betydelse i Aceh. Detta medförde att Aceh mer eller mindre blev en islamisk stat inom republiken. Acehneserna gavs reell autonomi över saker som berörde religion, traditionella lagar, så kallade *adat* och utbildning.

Islams proklamationer i Aceh täckte nu allt från dans på nattklubbar, kalhuggning i södra Aceh, användandet av droger, islam definierade och legitimerade de traditionella kulturella aktiviteterna och därmed kontrollerade de acehnesiska *adats*. (Christie 1996:156)

De eftergifter som central regeringen hade gjort var i huvudsak inom islam. Vad de acehnesiska ledarna hade hoppats på var att *pancasila* principerna skulle så småningom ersättas eller åtminstone modifieras till islamiska principer. Hoppet ökade när *PKI* – som hade setts som ett hot mot islam- tillintetgjordes i 1965s revolution. Endast ett par dagar efter det att revolutionens händelse förlopp hade blivit känt och det visade sig att *PKI* var inblandade, började dess anhängare mördas i Aceh, eftersom dessa sågs som hedniska av lokal befolkningen. I Aceh sågs revolutionen dessutom som ett *jihād*, heligt krig, en slutlig befrielse från okunnighet och otrohet. (Christie 1996:157)

Men det var inte islam som tog makten utan militären. Liksom den tidigare presidenten, Sukarno, var de fast beslutna att upprätthålla harmoni och enighet, men till skillnad från Sukarno var de lika bestämda att ge absolut prioritet till politisk och ekonomisk stabilitet.

Det är tydligt att under de mer än fyrtio år som Aceh har haft *Daerah Istimewa* status, har det ändå funnits förbittring och motstånd mot den javanesiska central regeringen. Detta motstånd tog sig uttryck i *Darul Islam* revolten och inte minst under perioderna 1976-79 och 1989-91, då motståndet har tagit en annan form under ledning av *Gerakan Aceh Merdeka* (Free Aceh Movement).

Denna rörelse som namnet föreslår vill ha ett självständigt Aceh från resten av Republiken Indonesien, till skillnad från t ex *Darul Islam* som ville förändra Indonesien till en islamisk nation. (Cribb 1997:161) Vad *GAM* strävar efter är att i slutänden få till ett *Negara Islam Aceh*.

Denna rörelse består av en kärna med omkring 200 personer runt norra, östra Aceh och området runt Pidie. De är motiverade av ekonomiska och etniska anledningar. De hävdar att eftersom Aceh inte deltog i 1949 överenskommelsen så har Acehs förbindelse med Republiken Indonesien inte upprätthållits av samtycke utan av våld. (Christie 1996:158)

Det finns några specifika orsaker att under de senaste åren situationen i Aceh har förvärrats så påtagligt, och att stödet till *GAM* har vuxit, nämligen: allmän ilska, återkomsten av hundratals gerilla soldater från exil efter Suhartos fall, samt den indonesiska militärens framfart och övergrepp. (Leifer 2001:48)

Ilskan härstammar från regeringen, under Habibie att vägra att ta upp frågan om Acehs krav på rättvisa. Istället gjordes Aceh till en *Daerah Operasi Militer* (Militärt Operations Område) mellan maj 1990 och augusti 1998. Detta gjordes i syfte så att militära operationer mot upprorsmakarna, *GAM* kunde utföras. År 1989 utförde gerillan en serie av attacker mot soldater och icke -acehnesiska migranter. Den indonesiska armén svarade med att våldsamt och utan åtskillnad döda mer än 1 000 civila, många fler var arresterade, torterade och godtyckligt internerade i månader, och ibland i flera år. Många kvinnor, vars män eller söner var misstänkta att ha samröre med gerillan enligt vissa källor också våldtagits (enligt vad som rapporterats i medierna, baserat blanda annat på invånarnas iakttagelser och berättelser)

Aceh var mer eller mindre under total militär kontroll fram till -98, där de civila administratörerna var effektivt åsidosatta.

Inte förrän den förre presidenten Suharto avgång i maj –98 kunde man bli varse om de övergrepp som faktiskt hänt i Aceh, eftersom det politiska klimatet blev en aning öppnare. Men trots att tidningar och TV visade alla dessa illdåd, så har det inte lett till att de indonesiska soldaterna har funnits ansvariga för dessa grymheter.

Vid en studentkongress för hela Aceh i januari –99, föreslogs det att hålla en folkomröstning om Acehs politiska status. Detta engagerade hela provinsen, aktivister, lokala regerings tjänstemän och kandidater till parlamentet i valet – 98. Moderata acehnesiska ledare menade, att om en officer hade blivit ställd inför rätta för övergreppen så kunde det ha förhindrat att folkomröstningen inte skulle bli av, men så skedde inte.

I stället tog *GAM* över från studenterna uppgiften att mobilisera folkligt stöd och kravet ändrades från en folkomröstning till självständighet.

5 Sammanfattning

För acehneserna är känslan för sin regionala och etniska identitet, t.ex. sitt egna språk, väldigt stark och känner sig inte delaktiga i ett Indonesien som det är nu. Dessutom erbjuder inte regeringen de olika etniska grupperna i Indonesien något forum att debattera "nationell identitet". Priset att acceptera det status quo som råder blir så mycket högre.

Indonesiens politiska ordning är en produkt av dess trassliga historia sedan självständigheten, och regioner som inte deltog i denna historiska utveckling är mindre entusiastiska att acceptera den.

Historiskt finns det mycket starka belägg för Acehs krav att åter bli en självständig stat, speciellt med tanke på att så var fallet ända fram till 1870-talet. Att de dessutom var erkända av den tidens stormakter - Storbritannien, USA, Frankrike med andra styrker bara deras skäl. Sedan kan det argumenteras att Hollands annektering av Aceh var lika olaglig som Sovjetunionens annektering av de baltiska staterna. För i FN deklARATIONEN strider det absolut mot tvångsövertagande av territorier och det var på den grunden som USA, Storbritannien med andra vägrade erkänna Sovjetunionens annektering.

På samma sätt hade Holland ingen rätt att ge makten till Indonesien över territorier som inte var deras.

Därför kan man argumentera att Aceh är berättigad att bli erkänt som en självständig stat igen av den internationella gemenskapen, på samma sätt som de baltiska staterna och andra nya stater.

När man ser på den ekonomiska aspekten på deras krav är det inte lika tydligt. Det första intrycket blir att de "*biter handen som föder dem*". Som har visats så lider inte människorna någon större finansiell nöd eller lider av svält. Utan situationen är den närmast det omvända - acehneserna är förhållandevis "välmående" jämfört med de andra provinserna i Indonesien. Missnöjet grundar sig på, att trots sina rikedomar och export så är fördelarna som vinnas i proportion till vad som "stjäls" från Aceh väldigt, väldigt små. Dessutom är det tjänstemän och affärsmän från andra delar av Indonesien och inte lokalt folk som erhåller de största vinsterna och fördelarna från utvinningen av provinsens huvudsakliga export varor.

Händelserna efter självständigheten har varit omtumlande för hela Republiken Indonesien, inte minst Aceh. Det är under denna tid som de stora och blodiga revolterna tagit plats.

Ett missnöjesförhållande föddes i Aceh eftersom man kände sig åsidosatta av regeringen och resulterade därmed till slut i *Darul Islam* revoltens mellan 1953-62.

Under 70-talet och fram till nu så har våldet trappats upp, kraven har ändrats från ett "*Negara Islam Indonesia*" till "*Negara Islam Aceh*". Kraven stärktes ytterligare när Öst Timor 1999 genomförde en folkomröstning, och senare ledde självständighet.

Med allt detta i åtanke är det inte svårt att förstå, om än oförsvarligt, den indonesiska regeringens position. För hur kan de utan att göra sitt yttersta och

med alla medel försöka förhindra den ”mjölkko” som Aceh är, både åt den indonesiska regeringen och landet som helhet, att lämna Republiken.

På spel står inte bara ett enormt ekonomiskt avbräck utan kanske Republiken Indonesiens fortsatta existens.

För om Aceh lyckas med att åter bli självständigt blir det mycket svårt för regeringen att hålla ihop den övärld som vi känner till som Indonesien.

Det är inte bara i Aceh som det har uppstått oroligheter och kravaller de senaste åren, utan också på Irian Jaya, Moluckerna och på Kalimantan.

6 Appendix

Enligt en artikel i AsiaWeek, 6 mars-6 april, 2001, av Warren Caragata, så kommer ExxonMobil Oil att stänga sin verksamhet i Aceh på grund av kriget mellan rebeller och säkerhetsstrupperna/militären. Detta efter att ExxonMobil har blivit beskjutna och har haft fordon kapade.

När de lämnar Aceh betyder det, att för första gången blir produktionen av LNG i Indonesien avbruten. ExxonMobil producerar 1.6 miljarder kubikfot gas per dag. Även en anläggning i Arun, där Pertamina har ett majoritets ägande blir tvingad att stänga. Från denna anläggning beräknades LNG exporten i år uppgå till \$1.4 miljarder.

Situationen i Aceh har sakteligen blivit värre och värre. Militären lovar nu att eliminera alla rebeller utan att döda civila. Men någon förklaring hur denna nästan omöjliga uppgift skall utföras har inte lämnats.

Central regeringens reaktion på ExxonMobils beslut blev att tre bataljoner skickades till Aceh för att beskydda företagets operationer. Detta har ändå inte löst problemet.

Regeringen försöker nu att tvinga ExxonMobil att återöppna gasfälten men detta dementeras av företaget.

7 Litteraturlista

- Clive, J Christie, 1996 *A Modern History of South East Asia*, Decolonization, Nationalism and Separatism, Tauris Academic Studies,
- Cribb, Robert, 2000 *Historical Atlas of Indonesia*, NIAS, Curzon, Richmond, USA
- Cribb, Robert, 1997 *Modern indonesia- A History since 1945*, Longman, Harlow, Essex CM20 2JE, England
- Dawood, Dayan and Sjafrizal, 1991 *Unity and Diversity: Regional Economic Development in Indonesia since 1970*, Hill, Hal (ed.) Aceh: The LNG Boom Enclave development, Singapore; Oxford University Press,
- Embree, Ainslie. T, 1988 *Encyclopedia Asian History*, the Asia Society, vol.1, Scribner, N.Y, USA
- Hall, D.G.E, 1981 *A History of South East Asia*, 4th edition, Macmillan Press ltd, London, UK
- Leifer, Michael, 2001 *Dictionary of Modern Politics of SouthEast Asia*, 3rd edition, Routledge, London, UK
- Ricklefs, M. C, 1981 *A History of Modern Indonesia c 1300 to the present*, Macmillan Asian_Histories Series,
- Steinberg, David J, 1987 *In Search of Southeast Asia*, University of Hawaii Press, revised edition
- Thaib, Lukman, 2000 *Journal of Muslim Minority Affairs, Vol.20, No.1*, ” Aceh’s Case: Possible Solution to a Festering Conflict”
- ++++Kell, Tim, 1995 *Root of Achenese Rebellion 1989-1992*, Cornell Modern Indonesia Project, No.74 (för mer information om oroligheterna i Aceh, tyvärr kom boken inte i tid)